

Valtionavustushanke (VM212:00/2018)
Valtiovarainministeriö

03022021

Lausuntopyynnön diaarinumero: VM212:00/2018 VN/10384/2019

Lausuntopyyntö valtionavustushankkeessa (VM212:00/2018) toimivan järjestöjaoston väliraportista

Maa- ja metsätalousministeriö lausuu väliraportin tekstiosuuksiin seuraavaa:

4.1 Monivuotiset toiminta-avustukset

Ehdotus: Rahapeliuotoista valtionavustuksen saavien yhdistysten toiminta-avustuksissa eli yleisavustuksissa ja kohdennetuissa yleisavustuksissa siirryttäisiin monivuotisiin valtionavustuksiin.

Ehdotusta varten selvitetään, millä edellytyksillä yhdistysten toiminta-avustus voidaan myöntää rahapeliuotoista usealle vuodelle. Samalla selvitetään, miten kevennetty ja syvennetty valtionavustushakemuksen käsittely toteutettaisiin ja kuinka valvonta- ja seurantahavainnot voidaan ottaa huomioon myönnettäessä monivuotisia toiminta-avustuksia.

- Ehdotuksen mukaan

- o Yhdistykset hakisivat toiminta-avustukset ja raportoisivat niiden käytön edelleen vuosittain. Sen sijaan yhdistysten valtionavustushakemukset käsiteltäisiin vuorovuosina kevyellä ja syvennetyllä menettelyllä: Ne yhdistykset, joiden valtionavustushakemus käsitellään ensin kevennetysti, osallistuvat seuraavana vuonna syvennetyyn hakemus- ja myöntökäsittelyyn, ja päinvastoin. Hakemus- ja myöntökäsittelyssä voitaisiin syventyvä vuorovuosina erilaisiin aiheisiin. Yhdistykset voisivat keskustella valtionavustuksia myöntävien valtionapuviranomaisten kanssa toimintaympäristömuutoksista ja pitkän ajan suunnitelmistaan.

➤ MMM kommentit

- em. kuvauksen mukainen prosessi ei kokonaisuutena ole tarkoituksenmukainen eikä järkevällä tavalla keventäisi avustuskäsittelyä nykykäytäntöön nähden. Epäselvää on myös se, voidaanko sitoutua useamman vuoden menoihin ottaen huomioon rahapeliuottojen muodostumiskäytäntö.
- otettava huomioon, että avustuksia haetaan yleensä yhteisön talousarvion pohjalta, joka yksivuotinen. Vastaavasti määrärahat avustustoimintaan otetaan talousarvioon vuosittain ja on riippuvainen Veikkaus Oy:n liikevoitosta. Pidemmän ajan arviot yhtiön liikevoitosta ovat epävarmoja.

4.2 Valtionavustushakujen koordinointi

Ehdotus: Erillisten valtionavustushakujen määrään vaikutettaisiin parantamalla rahapeliuotoista valtionavustuksia myöntävien ministeriöiden koordinaatiota.

- *Ehdotusta varten selvitetään, miten rahapeliuotoista valtionavustuksia myöntävien ministeriöiden valtionavustusten hakuaikatauluja voitaisiin sovittaa yhteen.*

➤ MMM kommentit

- Maa- ja metsätalousministeriössä hevostalouden avustusten myöntäminen kytkeytyy osaltaan EU:n komission valtioneuvoston päätökseen. Avustusten myöntäminen on pyritty koordinoimaan mahdollisimman pitkälle hakijan tarpeiden, avustusmuodon ja myöntökäsittelyyn käytettävissä olevien resurssien mukaisesti ottaen huomioon em. valtioneuvoston päätös. Näin ollen avustusaikataulujen yhteensovitus eri ministeriöiden välillä ei todennäköisesti toisi lisähyötyjä, pikemminkin saattaisi vaikeuttaa edunsaajien toimintaa.
- Kehittämisessä on otettava huomioon kunkin sektorin erityistarpeet

4.3 Valtionavustusten digitaalinen haku ja raportointi

Ehdotus: Suositellaan, että valtionavustukset haettaisiin vuodesta 2024 alkaen vain digitaalisesti uudessa valtionavustustoiminnan tietojärjestelmässä.

➤ MMM kommentit

- Uudistusta pohdittaessa on otettava huomioon, että maa- ja metsätalousministeriön osalta avustusten hakijoina on myös paljon pieniä, talkoovoimin toimivia järjestöjä, joilla ei välttämättä ole edellytyksiä toimia digitaalisessa ympäristössä.

4.4 Valtakunnallisten keskusjärjestöjen rooli valtionavustustoiminnassa

Selvitetään, millä edellytyksillä valtakunnalliset keskusjärjestöt voisivat myöntää toiminta-avustusta jäsenjärjestöilleen. Samalla selvitetään, miten valtakunnalliset keskusjärjestöt voisivat siirtää saamaansa toiminta-avustusta edelleen jäsenjärjestöilleen ja arvioidaan eri hallinnonalojen valtionavustusten delegointikäytäntöjä.

➤ MMM kommentit

- Ko. järjestely edellyttäisi mm. sitä, että avustuksen yksityisoikeudellinen siirtosopimus keskusjärjestöltä edelleen jäsenjärjestölle tulisi olla hyvin seikkaperäinen, joka ottaa huomioon mm. avustusten myöntämisen kriteerit sekä avustusten valvontaan että hakijan oikeusturvaan liittyvät kysymykset.
- Jäsenjärjestöjen mahdollisuus käyttää valtionavustuspäätöksiin liittyviä oikeussuojakeinoja, kuten oikaisuvaatimusta tai muutoksen hakua oikaisuvaatimus päätökseen, olisi ongelmallista.

4.5 Rahapeliuottoja jakavien ministeriöiden toimintatapojen yhdenmukaistaminen

Ehdotus: Rahapeliuotoista valtionavustuksia myöntävät ministeriöt yhdenmukaistaisivat valtionavustusprosessiaan tarvittavine tietoineen, kuten asiakirjoineen.

Ehdotusta varten selvitetään rahapeliuotoista valtionavustuksia myöntävien ministeriöiden valtionavustuksia koskevat ehdot ja tarkistetaan, miltä osin niitä voitaisiin yhdenmukaistaa.

➤ **MMM kommentit**

- kehittämisesä on otettava huomioon mm. toimialojen erityispiirteet ja valtiontuki-päätöksissä asetetut edellytykset tuen myöntämislle
- MMM:ssä valtionavustuslain nojalla myönnettävien yleis- ja erityisavustusten yleiset ehdot ja rajoitukset on hiljattain yhdenmukaistettu. Valmistelussa on otettu huomioon myös muissa ministeriöissä asetetut kriteerit.

4.6 Valtionavustustoiminnan uusi toimintamalli

Ehdotus: Rahapeliuotoista valtionavustuksia myöntävät ministeriöt ottaisivat käyttöön valtionavustus-hankkeessa kehitettävän valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin sekä sitä tukevat menettelytavat ja yhteiset tietojärjestelmäpalvelut.

➤ **MMM kommentit**

- TEM:n ylläpitämään asiakastietojärjestelmään (laki yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä 293/2017) on tallennettava tiedot valtiontukien (SEUT 107 art.) myöntämisestä. Suunniteltu tietojärjestelmä olisi näin ollen päällekkäinen valtiontukien osalta. Lähtökohtana tulisi olla, että kunkin sektorin valtionavustuksia koskevat tiedot tallennettaisiin vain yhteen paikkaan. Pääosa hevostalouden edistämiseen myönnettävistä avustuksista on em. valtiontukia.

4.7 Odottamattomien muutosten huomioon ottaminen

Ehdotus: Toiminta-avustuksen käytön aikana tapahtuvan odottamattoman muutoksen huomioonottaminen pidennettäisiin nykyisestä vuodesta kahteen vuoteen.

➤ **MMM kommentit**

- yhtenäinen menettely kannatettava

4.8 Toiminnassa tapahtuvien olennaisten ja/tai odottamattomien muutosten ilmoittaminen

Ehdotus: Sujuvoitettaisiin valtionavustuksella rahoitettavan toiminnan olennaisesta ja/tai odottamattomasta muutoksesta ilmoittamista ja muutosta koskevan päätöksen tekemistä.

4.9 Yhdistysten talouden ja toiminnan raportointi

Ehdotus: Yhdistysten valtionavustuksella rahoitettavan toiminnan ja talouden raportointia yhdenmukaistettaisiin ottamalla käyttöön yhtenäiset asiakirjat.

Ehdotusta varten selvitetään, miten yhdistysten jatkuvaa raportointia kehitettäisiin

- Arvioinnin painopiste siirrettäisiin jälkikäteen tehtävästä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arvioinnista valtionavustustoiminnan systemaattiseen ennakointiin, seurantaan ja jatkuvaan kehittämiseen. Se edellyttää, että valtionavustusten raportointivaatimukset olisivat selvillä hyvissä ajoin, kuitenkin viimeistään valtionavustushakua avattaessa.

➤ **MMM kommentit**

- Tuloksellisuuden osoittamisessa ja vaikuttavuuden arvioinnissa on otettava huomioon mm. toimialakohtaiset erot ja valtiontukiehdot

4.10 Yhdistysten osallisuus ja vaikuttaminen

Selvitetään, miten valtionavustuksia myöntävät valtionapuviranomaiset ja valtionavustuksia hakevat yhdistykset toimisivat yhdessä valtionavustustoiminnan uudessa toimintamallissa. Yhteistyötä uudistettaisiin niin, ettei valtionavustusasioita käsittelevistä toimielimistä muodostu esteellisiä.

- Yhdistykset kaipaavat valtionavustusten hakijoiden ja myöntäjien viestintää ja vuorovaikutusta sekä vaikuttamismahdollisuuksia.

➤ MMM kommentit

- Avointa yhteistyötä uudistettaessa on otettava huomioon se, ettei valtionavustusasioita käsittelevistä toimielimistä muodostuisi esteellisiä.
- Hevostalouden osalta arpajaislain 17 c §:ssä mainittu keskusjärjestön tuotonjakoyhteisyytensä luo osaltaan lainsäädännöllistä pohjaa valmistelulle ja yhteistyölle

4.11 Valtionavustushakemusten ja -selvitysten käsittely tiimeissä

Ehdotus: Suositellaan, että rahapelituotoista valtionavustuksia myöntävät ministeriöt käsittelevät valtionavustushakemukset ja -selvitykset sekä mahdollisuuksien mukaan koko valtionavustusprosessin tiimeissä.

➤ MMM kommentit

- Kannatettava tavoite. Periaatteessa hevostalouden hakemuksia käsitellään tiimeissä. Tarkoitetaanko tässä mahdollisesti myös yli hallinnonalojen ulottuvia tiimejä?

4.12 Yleisavustusten ja erityisavustusten arviointikriteerit

Ehdotus: Yhdistysten yleisavustuksille ja kohdennetuille yleisavustuksille sekä erityisavustuksille määriteltäisiin selkeä tarkoitus.

Ehdotus: Yhdistysten yleisavustuksille ja kohdennetuille yleisavustuksille määriteltäisiin yhteiset arviointikriteerit.

Ehdotusta varten selvitetään, mitä yhdistysten yleisavustusten ja kohdennettujen yleisavustusten yhteisten arviointikriteerien käyttöönotto avustusharkinnassa edellyttäisi.

- Yhdistysten säännöllisesti toistuvan toiminnan pääasiallinen valtionavustus olisi yleisavustus tai kohdennettu yleisavustus. Erityisavustukset myönnettäisiin sen sijaan uusien toimintamallien ja -menetelmien tavoitteelliseen kokeilemiseen ja kehittämiseen.

➤ MMM kommentit

- Yhtenäisten arviointikriteerien asettaminen edellyttää, että laki- ja asetusmuutos-tarve selvitetään. Sen lisäksi on määriteltävä, mitä mittareita ja menetelmiä kriteerien arvioinnissa käytetään ottaen huomioon kunkin sektorin erityispiirteet ja valti-ontukiedellytykset.

4.13 Yhteiset vastuullisuuskriteerit

Selvitetään, mitä yhteisiä vastuullisuuskriteereitä, tavoitteita ja lähtökohtia yhdistysten voitaisiin odottaa edistävän toiminnassaan.

- Suuri osa järjestökyselyyn vastanneista on sitä mieltä, että valtionavustusten myöntämisen kriteereinä voidaan käyttää tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kestävän kehityksen edistämistä.
- Valtionavustushankkeessa selvitetään, mitä yhteisiä vastuullisuuskriteerejä sekä tavoitteita ja lähtökohtia yhdistysten voitaisiin odottaa edistävän toiminnassaan.

➤ **MMM kommentit**

- kannatettava tavoite

4.14 Varainhankinta ja rahoituslähteiden yhteensovittaminen

Selvitetään, millä edellytyksillä yhdistysten toimintojen erilaisia rahoituslähteitä voitaisiin sovittaa yhteen. Samalla selvitetään, mitä ehtoja rahoituslähteiden yhteensovittamiseksi pitäisi yhdenmukaistaa

- Selvityksen lähtökohtana olisi, että yhdistyksen tulot eivät vähentäisi yleisavustusta tai kohdennettua yleisavustusta, vaan tulot otettaisiin pääsääntöisesti huomioon positiivisesti harkittaessa ja myönnettäessä avustusta, jos järjestön toiminta on ollut tuloksellista.

➤ **MMM kommentit**

- periaatteena hyvä ja kannatettava
- Valtionavustuslain (11 § 4 momentti) mukaan valtionavustuspäätöksessä voidaan lähtökohtaisesti päättää, miten valtionavustuksen kohteena olevan hankkeen tai toiminnan tulot vaikuttavat valtionavustuksen määrään. Lain perusteluiden mukaan perustana avustuksen tarpeellisuutta koskevalle arvioinnille on hakijan oma rahoitusasema. Avustuksen tarpeellisuutta arvioitaessa voidaan ottaa huomioon myös hakijan mahdollisuudet saada avustusta muista yksityisistä varoista. Edellä mainittu huomioon ottaen, yhtenäinen menettely tulojen huomioimiseksi olisi toivottava.
- otettava huomioon myös valtiontukiehdot

4.15 Taloustarkastajan tehtävä

Ehdotus: Suositellaan, että taloustarkastajan ja taloustarkastuksen osaamista hyödynnettäisiin entistä laajemmin valtionavustusprosessien eri vaiheissa.

➤ **MMM kommentit**

- kannatettava periaate ja osittain jo hyödynnettykin

➤ **MMM muita huomioita**

- raportissa ei ole juurikaan käsitelty valtiontukiasioita tai valtiontukiehtojen huomioon ottamista. Raportin (loppuraportti) yhteenvedossa voisi koosteena (tai erillisenä liitteenä) tuoda esille ne tukikohteet, jotka on erikseen hyväksytty EU:n valtiontukisääntöjen mukaisesti kullakin hallinnon alalla.
- ko. havainnot voisi hankkeessa arvioida myös muiden valtionavustuslain nojalla myönnettävien avustuksien kannalta.